

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Helsingissä

30 päivänä lokakuuta 1990

Lausunto n:o 13

Laki- ja talousvaliokunnalle

Laki- ja talousvaliokunta on 26 päivänä lokakuuta 1990 päivätyllä kirjeellään pyytänyt eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunnalta lausunnon hallituksen esityksestä n:o 198 laiksi metsästyslain muuttamisesta.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina toimistopäällikkö Seppo Mattila maa- ja metsätalousministeriöstä, professori Mikael Hidén ja professori Ilkka Saraviita.

Käsitletyään asian yksinomaan valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan riistanhoitomaksun suuruuden korottamista. Esitys liittyy vuoden 1991 tulo- ja menoarvioesitykseen. Ehdotettu metsästyslain muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1991.

Valiokunnan kannanotot

Lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen vaikuttaa ensiksikin se, onko riistanhoitomaksu valtiosääntöoikeudelliselta luonteeltaan hallitusmuodon 62 §:ssä tarkoitettu maksu vai niin sanottu veronluonteinen maksu, jota on arvioitava hallitusmuodon 61 §:n perusteella. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneessa käytännössään katsonut veron ja veronluonteisen maksun olevan valtiolle menevä rahasuoritus, joka ei ole korvaus mistään hallitusmuodon 62 §:ssä tarkoitetusta palvelusta.

Riistanhoitomaksun suorittaminen on metsästyslain 49 §:n 1 momentin mukaan edellytyksenä riistaeläinten metsästämiselle. Maksu ei niin ollen ole vastike jostain valtion viranomaisen virkatoimesta tai toimituskirjasta eikä

valtion yleisen laitoksen käyttämisestä, mikä on ominaista hallitusmuodon 62 §:ssä säädetylle maksulle. Riistanhoitomaksua on niin ollen pidettävä valtiosääntöoikeudelliselta luonteeltaan veronluonteisena maksuna, minkä vuoksi lakiehdotusta on arvioitava hallitusmuodon 61 §:n mukaan.

Hallitusmuodon 61 §:n mukaan verosta säädetään lailla. Tämän säännöksen on vakiintuneessa lainsäädäntökäytännössä katsottu vaativan, että laissa, jotta se voitaisiin käsitellä verolain säätämisyjärjestyksessä, on säädettävä verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteet niin tarkasti, että lakia soveltavien viranomaisten harkinta veroa määrätessä on sidottua harkintaa. Laissa on lisäksi säädettävä, miten verovelvollinen voi saada oikeusturvaa.

Lakiehdotuksen mukaan valtioneuvosto voi korottaa laissa säädettävän riistanhoitomaksun suuruutta laissa osoitettavaan enimmäismäärään saakka. Ehdotus merkitsee sitä, että veron suuruus ei välttämättä olekaan suoraan laissa säädetty vaan se riippuu valtioneuvoston mahdollisesta korotuspäätöksestä. Kysymys on hallitusmuodon 61 §:n vakiintuneessa soveltamiskäytännössä (esim. PeVL n:o 8/1982 vp.) kielletyksi katsotusta veron suuruudesta määrittämisen siirtämisestä lain tasoa alemmaksi.

Metsästyslakiin ei sisälly erityisiä riistanhoitomaksun suorittamisvelvollisuuteen liittyviä oikeusturvajärjestelyjä. Maksua ei kuitenkaan peritä minkään maksuunpanopäätöksen perusteella, vaan sen suorittaminen on jokaisen omassa harkinnassa. Metsästäminen riistanhoitomaksua suorittamatta on säädetty rangaistavaksi 62 §:n 5 momentissa. Tällaiseen järjestelyyn nähden ei oikeusturvanäkökulmasta ole syytä tehdä lakiehdotuksesta valtiosääntöoikeudellisia huomautuksia.

Esitetyn perusteella lakiehdotus on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyssä järjestyksessä. Jos 49 §:n 2 momentista kuitenkin

kin poistetaan säännös, joka siirtää valtioneuvostolle valtaa määrätä veron suuruudesta, lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 68 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Zyskowitz, varapuheenjohtaja Alho, jäsenet Häkä-

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyssä järjestyksessä mutta se voidaan tässä lausunnossa mainitulla tavalla muutettuna käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 68 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

mies, Jansson, Jäätteenmäki, Männistö, Niinistö, Ollila, Pohjola, Pokka, Vistbacka ja Vähänäkki sekä varajäsen Anttila.